

В.Г.Базелюк, к.п.н., доцент, доцент кафедри університетської освіти і права, Центрального інституту післядипломної педагогічної освіти, ДВНЗ “Університет менеджменту освіти”, м.Київ

ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ В УКРАЇНІ

V.Bazeliuk, PhD, Assistant Professor, Associate Professor of University Education and Law Department of the Central Institute of Postgraduate Education of SHEI "University of Educational Management", Kyiv

Постановка проблеми в загальному вигляді. Реформування освіти, яке здійснюється сьогодні в Україні, кардинально змінює зміст і структуру освіти. Радикальна перебудова існуючої системи освіти є актуальною тому, що вона вже не відповідає сучасним вимогам і не може забезпечити своєчасної підготовки людей до вирішення нових глобальних проблем. Ці проблеми в науковій літературі називають викликами ХХІ століття. Якісно нові виклики, які постають перед суспільством і сучасною системою освіти, вимагають її серйозної інституційної модернізації, зміни змісту та стратегічної цільової орієнтації.

Освіта повинна запропонувати такі способи реагування на подібні виклики, які б враховували все різноманіття світоглядних підходів та альтернативних систем знань, а також задіяти нові можливості в сфері науки і технологій, в тому числі і досягнення в області нейронаук і цифрових технологій. Переосмислення мети освіти і організації навчання набуває в цьому контексті особливої актуальності.

Потрібна освіта, яка буде супроводжувати людину протягом усього життя. Така освіта активізує продуктивну діяльність людини у будь-якому віці, забезпечує їй запас життєвої міцності, сприяє кращому облаштуванню в житті, досягненню матеріального, соціального та духовного благополуччя. Така освіта є ключом до нового життя, допомагає вирішити життєві і професійні проблеми, покращити особисте, сімейне, професійне, громадське життя.

Складовою безперервної освіти є освіта дорослих, яка якісно відрізняється від інших сфер освіти змістом, формами, технологіями, методами, способами навчання. Вона, насамперед, відноситься до сфери формальної освіти, яка чітко структурована і надає дорослому учню по завершенні навчання відповідний документ, а також поєднує в собі інформальну і неформальну освіту.

Освіта дорослих здатна істотно змінити життя і відкрити нові можливості: навчання у формальній та інформальній системі освіти; розкриття художнього і культурного потенціалу людини; залучення до здорового способу життя, а також поліпшення шансів працевлаштування [3].

Необхідність освіти дорослих сьогодні обумовлена динамікою соціального і науково-технічного прогресу, змінами в змісті і характері праці та суспільній діяльності людей, збільшенням вільного часу і можливостей його раціонального використання. Звернення до освіти дорослих в нашій та інших країнах викликано запитом ринку праці, де головними вимогами до фахівця є компетентність і професіоналізм. Це актуалізувало у багатьох дорослих потребу в підвищенні кваліфікації, перепідготовці або оволодінні новою професією.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на яких спирається автор. В умовах сьогодення освіта дорослих є одним із головних інструментів успішного протистояння викликам, з якими стикається Європа і наша країна. Ґрунтовно розглядають проблеми освіти дорослих такі зарубіжні дослідники, як С. Вернер, Т. Грехем, Д. Кемпбел, А. Роджерс, С. Хоул та інші. Освіту дорослих США досліджували такі вітчизняні вчені як Н. Бідюк, І. Фольварочний, Р. Беланова, С. Сисоєва, О. Лещинський, П. Чередниченко, О. Сухомлинська та ін.. Російську модель освіти дорослих досліджували В. Василькова, С. Владіславлев, С. Вершловський, Б. Тетенькин та ін.. Окремі аспекти освіти дорослих у сучасній українській освіті досліджували С. Болтівець, В. Даниленко, Р. Дронікова, Б. Матвієнко, Н. Ничкало, С. Саган, Л. Сігаєва, І. Цимбалюк та ін..

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми,

котрим присвячується означена стаття. Сьогодні в Україні, як і в багатьох розвинених країнах світу, приділяється значна увага вирішенню науково-практичних проблем освіти дорослих, розробляються й успішно реалізуються різноманітні освітні програми і навчально-методичні комплекси, здійснюється підготовка андрагогів, які оволодівають новітніми методиками навчання і розвитку дорослих, проводяться науково-практичні конференції та методологічні семінари присвячені проблемі освіти дорослих тощо. Однак, на нашу думку, недостатньо дослідженою залишається проблема викликів, що постають перед освітою дорослих, аналіз і характеристика яких допоможе всім зацікавленим особам усвідомити і трансформувати проблему викликів у можливості і ресурси, які забезпечать необхідні умови для їх успішного подолання.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є аналіз і характеристика викликів та перспектив що постають перед освітою дорослих України в умовах сталого розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Поняття «освіта дорослих» визначається в Рекомендації як «увесь комплекс організованих процесів освіти, незалежно від змісту, рівня і методів, формальних чи інших, що продовжують або доповнюють освіту, яку отримують в школах і вишах, а також практичне навчання, завдяки яким особи, що розглядаються суспільством ... , як дорослі, розвивають свої здібності, збагачують знання, покращують технічну і професійну кваліфікацію або отримують нову орієнтацію і змінюють свої погляди і поведінку в подвійній перспективі всебічного особистого розвитку та участі в збалансованому і незалежному соціальному, економічному і культурному розвитку» [7].

Відповідальність за життя, політику й економіку сьогодні покладається на плечі дорослих. Міжнародне співтовариство вважає, що освіта дорослих є ключом до XXI століття. Будучи частиною системи безперервної освіти, освіта дорослих здійснюється з метою адаптації громадян до постійних змін, що відбуваються в суспільстві та економіці. Європейська і українська освіта дорослих переживають постійні перетворення, метою яких є вирішення проблем, що

виникають як в самих освітніх системах, так і в зв'язку з інтеграційними процесами. Це передбачає не лише професійну підготовку і навчання, а й виховання людини нового типу, яка характеризується творчим і динамічним ставленням до культури, що дозволить зосередитися на вивченні навколишнього світу і на використанні нових підходів в ім'я більшої справедливості, соціальної рівності і глобальної солідарності. Освіта повинна навчати людей культурної грамотності, заснованої на повазі, рівноправії і гідності, допомагаючи звести воедино соціальні, економічні та екологічні аспекти сталого розвитку [4].

Сьогодні в українській освіті ми вирішуємо нові завдання: входження в європейську освітню інфраструктуру, приєднання до болонського процесу тощо, водночас освіту варто співвідносити не з тим рівнем виробництва, який ми маємо нині, а з тим, який би ми хотіли мати, враховуючи при цьому глобалізаційні зміни, що їх переживає світова спільнота.

Нова суспільна трансформація змушена ставити і вирішувати такі проблеми, які не виникали раніше. Йдеться не лише про «невидиму руку» ринкових відносин, але й «невидиму руку» суспільства, моралі, культури, котрі обумовлюють не стільки ринкові, скільки інші види саморегуляції, вирощуючи і соціалізуючи людину не лише в межах сім'ї, родичів, сусідів, професійного колективу, а й суспільства в цілому, яке вже неможливо підмінити економікою або зводити до неї [5].

Прагнення забезпечити сталий розвиток нашої держави вимагає від нас вміння вирішувати проблеми і долати суперечності як загального так і локального характеру, а також бачити перспективи, що відкриваються. Нові можливості для обмінів, співробітництва і солідарної взаємодії відкриває розвиток різноманітних інноваційних технологій у всіх сферах життя. Водночас, ми є свідками зростання культурної та релігійної нетерпимості, військової агресії з боку Росії. Ці та інші проблеми і виклики примушують освітян спрямовувати основні зусилля на їх вирішення і подолання.

Але перед тим, як більш докладно і аргументовано розглянути змістовну сутність дефініції «виклик» та її складових нам, насамперед,

потрібно з'ясувати важливе для нашого дослідження визначення поняття «виклик». Український тлумачний словник подає таке трактування цього поняття: ««виклик» - це вимога, спонукання до будь-яких дій, відносин.

Заклик до змагання, до участі в чому-небудь.

Категорична, різка пропозиція вступити в боротьбу, поєдинок або дія спрямована на те, щоб втягнути у поєдинок» [8].

Виклики - це обставини, які не можна ігнорувати, від них не можна залишатись осторонь. З одного боку, виклики супроводжують розвиток суспільства, а з іншого, вони за своєю суттю є такими проблемами, для яких далеко не завжди можна знайти конкретне правильне рішення. Виклик це проблема глобального масштабу, яка, в свою чергу, складається з безлічі «підпроблем», причому для кожної країни, народу, ситуації ця проблема має різні варіанти вирішення або взагалі є невирішеною. У цьому випадку її призначення - дати поштовх для народження чогось абсолютно нового, іноді навіть ще невідомого людству. Разом з тим, виклик, який не сприймається суспільством (установою, закладом), може перетворитися на загрозу, а загроза найчастіше призводить до кризи.

Таким чином, на виклик не можна не реагувати, якщо ми не хочемо опинитися на узбіччі життя і прогресу. Зрозуміло, що освіта не може самостійно вирішити всі проблеми розвитку країни, однак освіта може і повинна сприяти реалізації нової моделі розвитку.

На сучасному етапі сфера освіти знаходиться на порозі серйозних стратегічних викликів, які зумовлюють її розвиток в доступному для огляду майбутньому. Серед ключових викликів слід, перш за все, відзначити глобалізацію, запит суспільства на індивідуалізацію і безперервність освіти, якісне підвищення технологічності та ефективності роботи освітніх установ в світі.

У цьому ряду на першому місці знаходяться, звичайно, процеси глобалізації, які охоплюють і систему вищої освіти, що призводить, перш за все, до посилення конкуренції між університетами як всередині країни, так і на світовому ринку освітніх послуг [2 С. 67–73.].

До глобальних трендів в сфері освіти відноситься повсюдний доступ до інтернет-ресурсів, зростання масштабів дистанційного навчання, перенесення освіти у віртуальний простір.

Наприклад, аудиторія компанії Coursera, заснованої в 2012 році і є одним з лідерів ринку масового онлайн-освіти, за три роки існування сайту перевищила 15 млн осіб, з них 350 тис. слухають російськомовні курси, які розробляються приблизно 10 університетами - партнерами компанії, а по всьому світу з цією компанією співпрацюють понад 100 університетів [6].

Ще одним викликом вітчизняній системі вищої освіти є зростаючий запит суспільства й економіки на безперервність і індивідуалізацію освіти, під якими розуміється розвиток різноманітних інструментів, що забезпечують можливість включення в процес безперервної освіти різних груп населення протягом тривалого періоду їх життя при одночасному врахуванні потреб конкретних споживачів освітніх послуг, що вимагає диверсифікації і модульної організації освітніх програм.

Одним із способів найбільш ефективного врахування потреб дорослих учнів може бути аналіз і обробка університетами даних про переваги, які отримали ті, хто завершив навчання. Подібний метод вже давно застосовується і відмінно себе зарекомендував у споживчому секторі бізнесу.

Існують також виклики, пов'язані з розвитком неперервної професійної освіти. В даний час частка населення, зайнятого в програмах підвищення кваліфікації та професійної перепідготовки, становить приблизно п'яту частину, що, очевидно, є недостатнім. Слід зазначити, що у бізнесу є реальна потреба в тому, щоб співробітники отримували додаткову професійну освіту. Спостерігається нестача фахівців, що володіють технічними, управлінськими, економічними компетентностями, а також компетентностями, пов'язаними з володінням інформаційними технологіями. Таким чином, однією з вимог часу стає корпоративне навчання.

Важливим викликом українській системі освіти дорослих є якісне підвищення технологічності та ефективного функціонування, що виражається в істотній оптимізації існуючих освітніх процесів і

системи управління, підвищенні прозорості діяльності, впровадженні нових освітніх і управлінських технологій, якісному підвищенні їх ефективності. Особливої актуальності ці проблеми набувають в рамках вищої школи України, де сильна бюрократизація процесів поєднується з їх негнучкістю і нединамічністю.

Крім того, до найбільш масштабних специфічних і притаманних Україні викликам часу слід віднести:

а) демографічний виклик, пов'язаний зі зниженням кількості абітурієнтів ВНЗ в останні 10 років приблизно на 50%;

б) зниження загальноосвітнього рівня випускників шкіл при одночасному відтоку найбільш підготовлених абітурієнтів з регіонів до столичних вузів і за кордон;

в) конструювання оновленої мережі університетів, реорганізації вищих навчальних закладів шляхом ліквідації, об'єднання або приєднання.

Ці виклики вимагають зміни управлінської моделі та стратегії розвитку вищих навчальних закладів України. Якщо раніше університети, як правило, реалізовували стратегію екстенсивного зростання, що дозволяло їм економити на масштабах впровадження інновацій, то зараз все більш очевидним є перехід до інтенсивного розвитку. Сильним університетам потрібна велика концентрація управлінських, педагогічних, організаційних та фінансових зусиль, щоб подолати зазначені вище реорганізаційні процеси.

Всі ці реформи спрямовані на ефективне виконання університетами наступних чотирьох функцій: забезпечення соціально-культурного розвитку суспільства; проведення наукових досліджень, як фундаментального, так і прикладного характеру; розвиток підприємництва та комерціалізації інновацій як майданчика модернізаційних проектів; забезпечення кадрами сфери промисловості, послуг, громадського сектора економіки і системи державного і муніципального управління.

На цей момент загальноновизнаною є важливість освіти дорослих як в становленні людини, так і в розвитку системи освіти і суспільства в цілому. У багатьох країнах освіта дорослих стає об'єктом державної політики. У той же час в нашій країні освіта дорослих ще не займає

свого чільного місця в системі освіти, спостерігається наміри окремих політиків і освітян приєднати заклади післядипломної освіти до профільних університетів, що на нашу думку, може знищити унікальну систему, яка має багаторічний досвід підготовки та підвищення кваліфікації дорослих. Адже в умовах стрімких соціально-економічних змін, ускладнення суспільного життя перед закладами, що здійснюють освіту дорослих постають нові важливі завдання: зниження рівня безробіття; раціональна професійна орієнтація звільнених фахівців; професійна підготовка звільнених із збройних сил воїнів АТО; професійне навчання та соціальна інтеграція внутрішньоопереміщених осіб і мігрантів; активне попередження подій на ринках праці; соціальний, професійний і персональний розвиток дорослої людини.

Ще однією з відомих проблем освіти є відрив отриманих знань від реальної практики. Сьогодні не настільки важливий обсяг засвоєної інформації, скільки вміння її розуміти, знаходити, вибирати головне, систематизувати, використовувати для вирішення життєвих проблем. В процесі навчання дорослі люди:

- отримують знання про людські ресурси, гармонійний розвиток людини, типи мислення, механізми самоорганізації і саморозвитку людини;

- виконують практичні роботи, що формують уміння правильно визначати і досягати мету, будувати гармонійні відносини з людьми, підтримувати своє здоров'я, зберігати психоемоційну стійкість;

- беруть участь у дискусіях, обговорюють актуальні проблеми кращого облаштування життя, ведення сімейної економіки, виховання дітей;

- освоюють методи гармонізації і підтримки хорошого фізичного, інтелектуального і духовного здоров'я, опановують способи зняття фізичного, розумового і психоемоційного напруження.

Технологія навчання така, що сам освітній процес є не інформуванням, а діяльністю, в процесі якої дорослі набувають досвіду вирішення проблем. В процесі навчання передаються не тільки знання, а й тип мислення, спілкування, дії. Учасники переосмислюють свої життєві уявлення і приходять до нових знань, понять, установок

свідомості і поведінки. Сам процес пізнання здійснюється в режимі безперервної зміни різних видів діяльності.

Кінцевими результатами освіти дорослих є:

- розвиток активності, самостійності, творчості;
- підвищення трудової мобільності, ділової підприємливості;
- реальна участь людей у місцевому самоврядуванні;
- прагнення до досягнення матеріального добробуту та здорового способу життя;
- зниження кількості правопорушень особливо серед молоді, послаблення конфліктності в місцевих осередках;
- розширення сфери підприємництва.

Реальні успіхи дорослих говорять про те, що освіта є соціальною технологією зміни мислення, спілкування, дії, яка сприяє самовизначенню людини в мінливому світі і поліпшенню її індивідуальних якостей, розширює шанси застосування дорослими своїх здібностей, знань і вмінь на ринку праці, стимулює освіту, творчість і підприємливість. Освіта не дає дорослим людям просто пасивно адаптуватися до соціально-економічних змін, а активізує їхню особисту перетворювальну діяльність.

Підсумковим результатом навчання є залучення дорослих до соціального проектування. Активна участь людей в соціальних проектах - доказ того, що саме освіта дорослих дозволяє їм успішно вирішувати життєві проблеми, навчає людей вмінню працювати з проблемою: усвідомити, запобігти, вирішити.

Якою може стати освіта дорослих в найближчій перспективі? Найпростіша відповідь - вона стане драйвером нового суспільства з новою економікою, заснованою на знаннях. Освіта буде впроваджувати в суспільство нові цінності. До цих цінностей відносяться: академічна свобода, самоврядування; організація проектних колективів на принципах самоорганізації; динамізм стрімкого генерування і освоєння нового знання і компетентностей; вміння концентрувати інтелектуальні і фінансові ресурси на ключових точках зростання.

Освіта дорослих переміститься у віртуальний простір і створить там новітню «реальну» систему освіти. Вона не буде відображенням

інфраструктури освіти в реальному світі, оскільки буде розвиватися в просторі необмежених освітніх ресурсів. Проте ще належить створити стрижневі елементи, що забезпечать мобільність і довіру до цієї системи. Освіта відноситься до довірчих благ, тому механізми визнання усіма стейкхолдерами документів про освіту (атестатів, дипломів, сертифікатів) є цілковито необхідними. Це механізми оцінки якості та валідації програм, репутація професури, педагогів і пропонованих ними програм і курсів, прозорі процедури перевірки на відповідність стандартам, то, що називається побудовою системи сигналів і фільтрів. Такі механізми повинні перетинати систему при переході від одного рівня до іншого, при взаємодії з ринком праці, оскільки роботодавці повинні бути впевнені в кваліфікації претендентів-фахівців. Освіта дорослих працюватиме на символічному ринку брендів, тому без створення нових брендів і активного ребрендингу віртуальна система освіти залишиться тільки додатком до реального світу.

Самим важливим і обмеженим ресурсом в освіті дорослих майбутнього буде час.

Виклики сучасного суспільства вимагають розвитку креативного потенціалу, творчих здібностей доросли людини як умови успішної професійної кар'єри. Крім сучасних знань великого значення набувають універсальні управлінські навички - уміння працювати в рамках проектного підходу, створювати команду, бути лідером, шукати й аналізувати інформацію, що дозволить дорослій людині бути набагато мобільнішою на ринку праці, переходити з однієї сфери в іншу.

Освіта допомагатиме людині управляти собою, і це стане ключовою компетентністю. Управління собою (розвитком самостійності і відповідальності) означає оволодіння основними універсальними навичками: регулятивними, комунікативними, пізнавальними, а також способами діяльності, що застосовуються як в рамках освітнього процесу, так і при вирішенні реальних життєвих і професійних проблем.

Сьогодні ми живемо в інформаційному суспільстві. Це суспільство зростаючих багатих, в тому числі й освітніх ресурсів,

технології оволодіння якими значно змінилися, стали більш складними. Ми страждаємо від інформаційних перевантажень, від невміння орієнтуватися в морі інформації, швидко аналізувати, робити висновки [1]. Багато роботодавців скаржаться на те, що професійних знань випускникам вистачає, однак приймати рішення і брати на себе відповідальність навіть в стандартній, а тим більше в нестандартній ситуації вони не вміють. У перспективі для освіти дорослих характерними методами навчання будуть такі, що орієнтовані на діяльнісні принципи, на актуалізацію майбутнього в сьогоденні, на те, що прийнято називати action-education і action-research. Для цього навчальні заклади освіти дорослих повинні володіти технологіями управління за результатами та мати свободу отримання і використання ресурсів. Це не скасовує принципів прозорого бюджетування і громадського контролю, а навпаки - змушує використовувати ці механізми максимально ефективно.

В майбутньому ключовими організаторами освіти дорослих стануть такі навчальні заклади, в яких будуть одночасно реалізовуватися такі типи процесів: розробка освітніх технологій, що забезпечують інтеграцію проектних і дослідницьких завдань в навчальний процес; розробка проектів, пов'язаних з розвитком різних технологій; використання інтерактивних і тренінгових форм навчання; проведення досліджень фундаментального і прикладного характеру. Ефективне поєднання всіх цих процесів при створенні і відновленні освітніх програм буде забезпечувати їх конкурентоспроможність та конкурентоспроможність закладів освіти, що здійснюють освіту дорослих.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Освіта дорослих має задовольняти потреби людини в усвідомленні сенсу життя, свого місця в соціумі, свого людського і громадянського обов'язку.

Пріоритетними завданнями освіти дорослих в умовах сьогодення є формування культури соціального й екологічного мислення, розуміння проблем глобальної взаємозалежності, формування нових цінностей і уявлень про справжню громадянськість у все більш глобально взаємозалежному і складному світі.

Освіта дорослих має залучати дорослих учнів до активних роздумів над проблемами створення необхідних умов забезпечення сталого економічного розвитку країни, соціальної справедливості, екологічної стабільності, поліпшення якості життя, досягнення і збереження безпечного стабільного миру, поваги до різноманітності світових культур та народів.

Для сучасної освіти дорослих неприйнятні навчальні програми, які носять економікоцентричний і вузькотехнічний характер. Її соціокультурна, світоглядна функція вимагає активної, свідомої, відповідально осмисленої навчально-пізнавальної діяльності, яка стимулювала б інтелект, громадянськість, високу культуру моральної самосвідомості особистості.

Система освіти дорослих виступає найбільш важливим із соціальних ресурсів. Дорослі, що навчаються в цій системі набувають нові компетентності, за допомогою яких пристосовуються до змін в суспільстві. Чим нижча частка дорослих, що інтегруються в безперервну освіту, тим нижча частка духовного виробництва, тим слабкіше адаптивні можливості суспільства в цілому.

Освіта дорослих є ключовим компонентом цілісної і всеосяжної системи навчання і освіти протягом усього життя, забезпечує організацію освітнього процесу і здобуття особами вищої освіти, післядипломної освіти з урахуванням їхніх покликань, інтересів і здібностей. Освіта дорослих являє собою найважливішу сферу, яка спроможна дати відповідь на ті виклики, з якими стикається суспільство.

Література:

1. Гершунский Б.С. Образование как религия третьего тысячелетия: гармония знания и веры / Б.С. Гершунский. – М. : Педагогическое общество России. 2001. – 128 с.
2. Ислакаева Г.Р., Зулькарнай Н.У. Региональная политика в сфере высшего профессионального образования в условиях усиления международной конкуренции // Вестник УГАЭС. Наука, образование, экономика. Серия: Экономика. 2013. № 2. – С. 67–73.

3. Манифест по образованию взрослых в XXI веке. Режим доступа: http://www.eaea.org/media/policyadvocacy/manifesto/manifesto_ru_web.pdf
4. Образование: сокровище (Доклад Делора), 1996 г. Режим доступа: <http://www.ifap.ru/library/book201.pdf>
5. Овдієнко Л. Освіта в інформаційному суспільстві: ризики і тенденції розвитку. Режим доступу: <http://profspilka.kiev.ua/publikacii/vazhlyva-informaciya/1430-osvta-v-nformacynomu-susplstv-riziki-tendencyi-rozvitku.html>
6. Петрова И. «Читать лекции на камеру нас никто не учил»: как сделать свой курс на Coursera [Электронный ресурс]. URL: <https://theoryandpractice.ru/posts/9608-coursera-diy>
7. Рекомендация о развитии образования взрослых (1976 г.) - [электронные текстовые данные]. - URL: <http://www.lexed.ru/mpravo/razdel2/?doc4.html>.
8. Український тлумачний словник. Режим доступу: http://ukrainian_explanatory.academic.ru

Vasyl Bazeliuk

Challenges and prospects adult education in Ukraine

The article deals with the analysis and characterization challenges and prospects facing adult education in Ukraine in terms of sustainable development. In terms of today's adult education is one of the main tools successfully meet the challenges facing Europe and our country. The desire to ensure sustainable development of our country requires us the ability to solve problems and overcome the contradictions of both general and local, as well as see the prospects that open. New opportunities for exchanges, cooperation and solidarity interaction reveals the development of various innovative technologies in all areas of life. At the same time, we are witnessing the growth of cultural and religious intolerance, military aggression from Russia. These and other problems and challenges forcing teachers to direct their main efforts to solve and overcome. Adult education will be the driver of a new society with a new economy based on knowledge. Education will implement new values in society. These values include: academic freedom, self-government; organization of project teams on the

principles of self-organization; dynamism rapid generation and development of new knowledge and competencies; ability to concentrate intellectual and financial resources on the key points of the growth.

Keywords: adult education, challenges, competency, dynamizm